

Datum

20 maart 2025

Onderwerp

VNG-inbreng CD hersteloperatie kinderopvangtoeslag 27 maart

Geachte woordvoerders financiën,

U heeft op 27 maart het commissiedebat hersteloperatie kinderopvangtoeslag. De VNG wil namens gemeenten reageren op de kabinetsreactie op het adviesrapport van de commissie van Dam en u vier aandachtspunten meegeven.

Advies Commissie Van Dam

De VNG en gemeenten zijn de commissie Van Dam zeer erkentelijk voor hun heldere, snel opgeleverde adviesrapport. We herkennen de bevindingen van de commissie en gaan hier graag verder mee aan de slag in lijn met de aanbevelingen voor gemeenten.

De commissie adviseert de brede ondersteuning te harmoniseren. Met de wetswijziging van de Wet hersteloperatie toeslagen per 1 januari 2025 is hierin een belangrijke eerste stap gezet: het proces en de doorlooptijd van de brede ondersteuning voor ouders en kinderen zijn nu in alle gemeenten gelijk.

Het advies van de commissie Van Dam sluit aan bij de weg die gemeenten zijn ingeslagen. In de komende periode blijft de VNG in gesprek met gemeenten en ervaringsdeskundigen om te onderzoeken hoe we verdere afstemming en eenduidigheid kunnen realiseren.

Gemeenten nemen graag het voortouw bij de aanbeveling om de brede ondersteuning op de vijf leefdomeinen verder te harmoniseren. Zij vinden het daarbij belangrijk om maatwerk te kunnen blijven bieden. Door maatwerk te bieden, spelen we in op individuele omstandigheden en zorgen voor de meest passende ondersteuning. Dit gaat soms leiden tot variatie in de geboden hulp, maar deze verschillen zijn noodzakelijk om recht te doen aan wat ouders en kinderen werkelijk nodig hebben om de stap naar voren te kunnen maken. Tegelijkertijd is het belangrijk dat deze keuzes helder en uitlegbaar zijn, zodat ouders en kinderen begrijpen waarom bepaalde ondersteuning wordt geboden.

Kabinetsreactie

De VNG ziet in de kabinetsreactie op het advies van de commissie van Dam positieve aanknopingspunten om de hersteloperatie voor ouders te verbeteren. We zijn verheugd dat het kabinet de aanbeveling rondom gezinnen die de regie kwijt zijn wil overnemen. Juist deze groep gedupeerden heeft gecombineerd hulp nodig. Het gelijktijdig bieden van hulpverlening in samenhang met stappen in het financieel herstel geeft deze gezinnen de kans om overzicht en rust te verkrijgen en de focus te verleggen naar emotioneel herstel.

Kabinetsreactie mist de ruimhartigheid

We zien dat de kabinetsreactie helaas niet op alle onderdelen in lijn is met het advies van de commissie van Dam. Dit terwijl de verwachtingen van gedupeerde ouders en kinderen hooggespannen zijn. We maken ons zorgen over de impact van bepaalde kabinetskeuzes. Afwijkingen van het advies leiden tot onrust en onbegrip, wat we goed begrijpen. Vier punten lichten we hierna toe.

- In algemene zin constateren we dat de kabinetsreactie geen aandacht besteedt aan de ruimhartigheid die in het advies van de commissie centraal staat. Verdere duiding van het begrip ruimhartigheid is voor ouders en onze gemeentelijke uitvoering belangrijk.

Onze vier punten zijn:

1. Aansluiten op financieel herstel is eerder niet mogelijk gebleken

Het kabinet geeft in de reactie aan om de komende periode te willen onderzoeken hoe gemeenten beter geïnformeerd kunnen worden over waar ouders zich in het herstelproces bevinden en wanneer ze financiële compensatie afronden. Het kabinet wil bezien hoe de brede ondersteuning beter aangesloten kan worden op het financieel herstel.

Randvoorwaardelijk voor het koppelen van de brede ondersteuning aan het financieel herstelproces is het uitwisselen van gegevens rondom het gehele financieel herstelproces: van integrale beoordeling tot aan de werkelijke schade en bezwaar/beroep.

De (on)mogelijkheden rondom aanvullende gegevensuitwisselingen over het financieel herstelproces tussen UHT en gemeenten lagen in de in 2022 uitgevoerde herijking op tafel. Uit de herijking kwam nadrukkelijk naar voren dat de systemen bij de Belastingdienst/Toeslagen niet in staat zijn om actuele gegevens over het gehele financieel herstelproces aan gemeenten te verstrekken.

In de kabinetsreactie wordt een aansluiting van de brede ondersteuning aan het financieel herstelproces gesuggereerd.

- Een aansluiting vergt - juist in deze fase van de hersteloperatie – om een nieuwe én intensievere gegevensdeling tussen UHT en gemeenten. De VNG heeft geen signalen dat de systemen van de Belastingdienst/Toeslagen nu wel in staat zijn om actueel en tijdig gegevens over het financieel herstelproces aan gemeenten te verstrekken.

2. Alleen veranderende kaders als deze bijdragen aan verbetering

De VNG is bereid om in gesprek te gaan over veranderende kaders en de overdracht van brede ondersteuning naar reguliere dienstverlening, mits hierbij rekening wordt gehouden met de impact op gedupeerde ouders en kinderen en de uitvoerbaarheid voor gemeenten.

- Voorstellen voor verandering moeten bijdragen aan de daadwerkelijke ondersteuning aan ouders en duidelijkheid bieden – en daarmee de brede ondersteuning ook echt verbeteren.

3. Maak het uitwisselen van gegevens van jongeren met belastingachterstanden snel mogelijk

De commissie merkt op dat het voor gemeenten lastig is om zicht te krijgen op jongeren en hen actief te benaderen, omdat UHT niet bevoegd is om de informatie te verstrekken. Het ontbreken van data van jongeren bij gemeenten is een groot obstakel in het bereiken van het individuele kind/jongere.

In het voorjaar van 2024 heeft de VNG de Belastingdienst verzocht te onderzoeken of belastingachterstanden van jongeren gekoppeld kunnen worden aan rechthebbenden op de kindregeling van 18 jaar en ouder, zodat gemeenten deze informatie als vroegsignaal kunnen ontvangen. Volgens de VNG biedt de *Tijdelijke regeling signaal betaalachterstanden* hiervoor de benodigde grondslag. Met deze gegevens zouden gemeenten jongeren van 18 jaar en ouder met (problematische) schulden gericht kunnen benaderen en hen een aanvullend schuldhulpverleningsaanbod kunnen doen.

- We willen u dringend verzoeken om staatssecretaris Palmen de koppeling te laten realiseren en gegevens **vóór 1 april 2025 beschikbaar** te laten stellen, zodat gemeenten contact kunnen leggen en jongeren niet onnodig in de financiële problemen blijven.

4. Maak een afzonderlijke beoordeling én erkenning van jongeren mogelijk

Jongeren ervaren nog altijd grote problemen. Zowel financieel als emotioneel. Ook hen is onrecht aangedaan en zij verdienen hulp. We zien jongeren die een studielening puur zijn aangegaan om hun ouders te helpen het hoofd financieel boven water te houden. Ook zien we jongeren die geen deel meer uitmaken van het gezin waardoor zij niet via de werkelijke schade van hun ouders schade kunnen verhalen. Deze jongeren hebben recht op een afzonderlijke beoordeling, erkenning en passende hulp.

De commissie van Dam stelt in haar advies dat een deel van de jongeren gebaat zou zijn bij de aanpak die wordt ontwikkeld voor gezinnen die de regie kwijt zijn. Dit komt echter niet terug in de kabinetsreactie. We vragen u daar de staatssecretaris op te wijzen omdat het een gemiste kans is. Gemeenten zien in de spreekkamers dat erkenning en recht doen aan deze groep jongeren essentieel is voor het herstel. Juist bij de hulp aan jongeren kan het rijk een groot verschil maken. Door nu te erkennen en in te zetten op ondersteuning, kunnen problemen in de toekomst worden voorkomen.